

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 40΄/45΄**ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ****ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2024-2025**

Στο παρόν δειγματικό διαγώνισμα θεωρείται ότι έχει προηγηθεί ανάλογη διδασκαλία και έχει δοθεί στους/στις μαθητές/μαθήτριες η ακόλουθη ύλη:

Ενότητα 2

• **Κείμενο** Ίσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52 (σελ. 26): Κατανόηση-απόδοση κειμένου. Ιδεολογικές, ερμηνευτικές, πραγματολογικές παρατηρήσεις

• **Γραμματική:**

- Σχηματισμός απαρεμφάτου ενεργητικής και μέσης φωνής
- Φωνηεντόληκτα ουσιαστικά Γ΄ κλίσης
- Συμφωνόληκτα ουσιαστικά Γ΄ κλίσης (αφωνόληκτα και ημιφωνόληκτα)
- Ερωτηματική και αόριστη αντωνυμία: τίς /τί, τίς /τί

• **Συντακτικό:**

- Απαρέμφατο: έναρθρο, άναρθρο (ειδικό, τελικό)
- Ταυτοπροσωπία, Ετεροπροσωπία, Απρόσωπη Σύνταξη
- Κατηγορούμενο του αντικειμένου
- Δίπτωτα μεταβατικά ρήματα

Ορθογραφία διδαγμένου κειμένου:

Ενότητα 1: Ξενοφώντος *Άπομνημονεύματα* 2.1.32 (σελ.14) «"Υπνος δὲ τοῖς ἐμοῖς φίλοις ... ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται.»

Θεματογραφία**Αντίστροφο**

Νοείται πως, λόγω της σπειροειδούς προσέγγισης του μαθήματος, οι μαθητές/τριες εξετάζονται και σε λεξιλόγιο, γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα των προηγούμενων ενοτήτων.

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**Α. Κατανόηση διδαγμένου κειμένου****(Μονάδες 20)****Κείμενο 1**

Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένους ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

Ἰσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52

Α.1. Να αποδώσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις του πιο πάνω κειμένου (Κείμενο 1) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

(μονάδες 12)

Α.2. Να επιλέξετε από τη Β' στήλη την ορθή απόδοση για τα αποσπάσματα που σας δίνονται στην Α' στήλη και να μεταφέρετε στο φύλλο απαντήσεων τον αριθμό και το αντίστοιχο γράμμα.

Α' στήλη	Β' στήλη
1. διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν	α) εξαιτίας της αρετής του τον έκανε αθάνατο
	β) με σκοπό την αρετή τον έκανε αθάνατο
	γ) μέσω της αρετής έγινε αθάνατος
2. καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένους ἐμμένειν	α) και να μη μένεις σταθερός μόνο σε όσα έχουν ειπωθεί από εμένα
	β) και να μη μένεις σταθερός μόνο σε όσα έχουν ειπωθεί από εμάς
	γ) και να μη μένεις σταθερός μόνο σε όσα έχουν ειπωθεί από εσάς

(μονάδες 8)

Β. Κατανόηση αδιάκτου κειμένου**(Μονάδες 15)****Κείμενο 2**

Στο ακόλουθο απόσπασμα από τον «Περὶ εἰρήνης» λόγο του, ο Ισοκράτης αναφέρεται στο καθήκον των ρητόρων να συμβουλεύουν το σωστό, ακόμα κι αν αυτό δεν είναι αρεστό.

Ἕμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν τοῦτο γινώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλὰι θεραπείαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὗρηται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἔστιν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ τολμῶν τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιπλήττειν.

Ἰσοκράτους Περὶ εἰρήνης 39

Λεξιλόγιο:

παντοδαπαί: διάφορες

τοῖς ἰατροῖς εὗρηται: ἔχουν βρεθεῖ από τους γιατρούς

(ταῖς) γεμούσαις: οι οποίες είναι γεμάτες

τοῖς ἀμαρτανομένοις: αυτούς που διαπράττουν σφάλματα

Να αποδώσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις του πιο πάνω αδιάκτου κειμένου (Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία**(Μονάδες 5)**

Γ.1. [Ἵπνος δὲ τοῖς ἑμοῖς φίλοις πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται.] Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα 2.1.32

(μονάδες 3)

Γ.2. Να εντοπίσετε ένα (1) ορθογραφικό λάθος που υπάρχει στο ακόλουθο απόσπασμα και να το διορθώσετε. Να μεταφέρετε τον ακόλουθο πίνακα στα φύλλα απαντήσεων και να τον συμπληρώσετε κατάλληλα.

Καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπένοις χαίρουσιν.

Λανθασμένη λέξη	Διορθωμένη λέξη

(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές) (Μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. ἐκόλασεν (Κείμενο 1)

Να γράψετε το απαρέμφατο μέλλοντα στην ενεργητική και στη μέση φωνή.

β. ἐστίν (Κείμενο 2)

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην οριστική έγκλιση του ενεστώτα και του παρατατικού.
(μονάδες 8)

Δ.2. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

α. παραδείγμασι (Κείμενο 1)

β. νοσημάτων (Κείμενο 2)

(μονάδες 4)

Δ.3. Να ξαναγράψετε την πρόταση που ακολουθεί βάζοντας όπου *οί μῦθοι* = *ὁ μῦθος* και όπου *πάντες* = *σύ*, κάνοντας και όλες τις άλλες αναγκαίες αλλαγές.

οί μῦθοι λέγουσι και πάντες πιστεύουσι.

(μονάδες 4)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους. Στο φύλλο απαντήσεων να γράψετε μόνο τον τύπο και τη συντακτική του αναγνώριση.

i. *τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν* (Κείμενο 1)

ii. *ἀλλὰ και τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μαθήνειν* (Κείμενο 1)

(μονάδες 4)

Δ.3.β. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των έντονα μαυρισμένων παρεμφάτων από το πιο κάτω απόσπασμα του Κειμένου 2, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.

Ἦμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν τοῦτο **γινώσκειν**, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλὰ θεραπείαι και παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὔρηται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις και γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ τολμῶν τοῖς ἀμαρτανομένοις **ἐπιπλήττειν**.

(μονάδες 6)

Δ.4.α. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τρεις (3) σύνθετες λέξεις (εκτός από ρήματα) από το ρήμα *λέγω* (*λέγουσι*) του Κειμένου 1, χρησιμοποιώντας δύο (2) από τις ακόλουθες προθέσεις: *ἐπί, παρά, ἀπό, κατά, σύν*.

(μονάδες 6)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της Α' στήλης με το γράμμα της ομόρριζης νεοελληνικής λέξης της Β' στήλης.

Α' στήλη		Β' στήλη	
1	<i>ὄρῳ̃μεν</i> (Κείμενο 1)	α	ορατός
		β	ορεινός
2	<i>ἔστιν</i> (Κείμενο 2)	α	προσιτός
		β	ουσία

(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τα παράγωγα που ζητούνται από τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους.

i. *ἐποίησεν* (Κείμενο 1): σύνθετο ουσιαστικό

ii. *γινώσκειν* (Κείμενο 2): απλό επίθετο

(μονάδες 4)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Λένε ότι κάποιοι ήρωες είναι ευδαίμονες.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

Ίσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52 (Κείμενο 1)

Α.1. Το Κείμενο 1 είναι γραμμένο σε μορφή επιστολής. Να καταγράψετε δύο (2) στοιχεία του συγκεκριμένου κειμενικού είδους και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένες αναφορές στο κείμενο (μία για κάθε στοιχείο).

(μονάδες 8)

Α.2. Ποια συμβουλή δίνει ο Ισοκράτης στους νέους μέσα από το παράδειγμα του Ηρακλή και του Τάνταλου; Να απαντήσετε με δικά σας λόγια.

(μονάδες 7)

ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ